

Anteckningar **Olika vägar till vävning**

Presentation av närstudien “Olika vägar till vävning”

Pernilla Ekenståhl, utredare NFH, sammanfattar den närstudie över vävområdet som gjorts inom den nationella kartläggningen *Olika vägar till slöjd - Kartläggning av utbildningar inom slöjd och kulturhantverk under 2022*. Kartläggningen har gjorts på uppdrag av Nämnden för hemslöjdsfrågor.

Ekenståhl beskriver vävningens utbildningssystem där vävutbildningar idag finns inom samtliga delar inom det svenska utbildningssystemet på eftergymnasial nivå. Inre och yttre ramverk påverkar utbildningarnas utformning och innehåll. Utbildningar inom vävning skiljer sig därför åt inom en rad områden; antagningskrav, inriktning, innehåll, studiemedelnivåer, möjlighet till examen, kostnad, längd samt geografisk placering. Gemensamt för utbildningar inom vävning är dock att praktiska förkunskaper skapar större möjlighet till vidare studier, vilket kan påverka studentens totala utbildningslängd. Idag läggs ett stort ansvar på studenten att själv planera sin utbildning vilket kräver kunskap gällande förhållanden mellan de olika utbildningarna i systemet. Detta skapar möjligheter för studenten som själv kan skapa specifikt sammansatta utbildningsvägar och därmed nå olika typer av examen eller inriktningar efter eget intresse. Det riskerar även att studenter hamnar på långa, dyra utbildningsvägar utan möjlighet till examen. Studenter riskerar även att hamna utanför olika skyddsnät efter avslutade studier. Därför kan det vara viktigt för utbildningarna att kommunicera med varandra och hjälpa studenter hitta rätt.

Linnea Blomgren har under sin utbildningsresa studerat vid både folkhögskola, konst och kulturutbildningar och Konstfack. Idag arbetar hon som lärare på Handarbetets vänner. Blomgren beskriver att känslan av att “inte kunna” funnits närvarande under utbildningsresan. Hon lyfter därför samarbetet som medel för att öka studenters självförtroende under resans gång. I gemensamma projekt med till exempel dansare och koreografer har Blomgren varit tvungen att utmana sig själv, kunnat se vävning från andra perspektiv och sina egna alster i rörelse.

Sophie Ljungkvist är utbildad både på Handarbetets Vänner skola och Textilhögskolan. I mötet med vävningen beskriver hon att rutsystemet öppnade upp en gigantisk värld. Hon har haft en tydlig målbild om att utbilda sig inom den industriella vävningen mot ett kommersiellt område. Ljungkvist lyfter praktikplatsens betydelse, både för att öka det egna självförtroendet i skapandet och för att synliggöra skillnader mellan utbildningarnas praktiska innehåll gentemot arbetsplatsens efterfrågan på digital kunskap.

Siri Pettersson beskriver sina tre fötter inom vävningen. Utbildningens olika intryck är den första, en kombinerad utbildning från olika konst och kulturutbildningar samt studier i Japan påverkat hennes konstnärskap. Det egna konstnärskapet ser hon som sin andra fot, där hon utforskar dubbelväven. Den tredje foten hittar Pettersson i samarbeten med andra. Samarbeten kan både handla om direkt stöttning i att dela lokal med andra konstnärer, peppa varandra och skapa gemensamt driv framåt i konstnärskollektivet Studio Supersju. Eller att utmanas kunskapsmässigt genom att tacka ja även till skrämmande erbjudanden.

Bettina Posselt är trädgårdsmästaren som hade en dröm om vävning. Efter kvällskurs och en konst och kulturutbildning tog hon sitt gesällbrev i handvävartyrket och klev rakt in i pandemin med ett nystartat bolag. För att få ekonomin att gå runt i början tackade hon ja till alla förfrågningar hon fick in, samtidigt som hon hade ett heltidsjobb vid sidan av. Posselt lyfter att hennes vävutbildning saknade en del element kopplat till det egna företagandet. Bland annat kommunikation till kund samt vad som förväntades av henne som yrkesverksam. Självförtroendet inom den praktiska vävningen var däremot inga problem efter studierna. "Jag vet att jag kan, men hur gör jag?". I samarbete med en ekonom och stöd vid företagarcentrum har hon fått en helt annan kunskap om vad som krävs av henne som egen företagare. Därför lyfter hon vikten av att prata ekonomi i vävutbildningar.

Samtal med moderator

Moderator Mia Lindgren undrar hur de medverkande ser på **vikten av ett sammanhang, och om de själva tillhör sammanhang?**

Linnea Blomgren – Jag sitter i styrelser för att möta andra och för att samtala. Jag delar ateljéer och försöker samarbeta med andra.

Bettina Posselt – Ser samarbeten som en bredd, är själv aktiv i företagsförening. Sammanhang skapar möjligheter för nätverkande. Vi har olika geografiska förutsättningar, inte alla kan komma på möten och träffar som placeras centrerat till större orter. Digitala möjligheter är viktigt, likväl kompensation.

Sophie Ljungkvist – Sammanhang har jag fått i och med min utbildning, ett kontaktnät i klassen. Däremot vill jag jobba mer på ett nätverk nu då jag tycker att jag saknar sammanhang.

Siri Pettersson – Bredden är viktig, i möten med andra kan jag möta andra material och situationer.

Saknar ni något från era utbildningar?

Siri Pettersson – Det teoretiska att formulera sig är viktigt när man ska söka pengar.

Sophie Ljungkvist – Ja, det digitala.

Linnea Blomgren – Det egna drivet är viktigt att utveckla.

Vilken roll spelar examen/intyg?

Siri Pettersson – Ja, det spelar roll för sammanhangen. Jag har inga högskolepoäng men har använt upp hela min kvot av studiestöd.

Linnea Blomgren – Ja, det märks vid stipendieansökningar.

Samtal med Ann-Sofie Sydow från Yrkehögskolan

Ann-Sofie Sydow berättar att det är skillnader mellan konst och kulturutbildning och yrkehögskola. Det finns möjligheter i validering men då utbildningarna skiljer sig krävs

det kunskap om de olika utbildningarna och dessutom kunskap i validering hon utbildningsanordnarna.

Sydow lyfter arbetet med breddad rekrytering, att det är viktigt att arbeta med frågor som rör hur utbildningarna öppnas för fler och hur hinder kan undvikas.

Mångfaldsarbete handlar inte bara om att skapa bredd gällande ansökningar utan även arbeta för att studenter ska vilja stanna kvar vid sin utbildning och känna trygghet och stöttning. Hon ser gärna att breddad mottagning blir temat på nästa seminarium.

Kostnaden för konst och kulturutbildningar kan ses som ett hinder.

Området kräver strategier för samverkan med relevanta aktörer för att drivas framåt.

Fråga från publiken:

Tillgänglighet gällande studiestöd?

Sydow - Studiestödets utformning kommer från förordningar och bestämda regler.

Påverkan gällande området kräver politiska åtgärder.

Publiken i samtal

Reflektioner över utbildningar och förkunskaper. En lärare har ofta studenter som möter vävning i utbildningen men som aldrig tidigare mött vävningen.

Publiken reflekterar över hur vägarna mellan de olika skolorna ser ut och trycker på att olika skolor ger olika typer av kunskap. Studenter vid Textilhögskolan i Borås använder sig ofta av studier vid folkhögskola som fördjupningskurser inom praktisk vävning. Cappellagården beskriver en utveckling under de senaste 5 åren att ekonomer och ingenjörer studerar där för att skaffa sig praktiska kunskaper. Röster om att studenten ansvarar för sin egen utbildning hörs från Konstfack. Och att det egna drivet bör finnas hos studenterna själva. Hos Textilvetenskapens nuvarande 25 studenter har två tidigare studerat vävning. För dem är det viktigt att synliggöra utbildningsvägarna och lyfter frågan kring "Hur hamnar studenterna på utbildningen?", uppfattningen är att möte med vävning ofta sker slumpartat.

Ann-Sofie Sydow flikar in att information om utbildningsvägar finns att hämta hos yrkesvägledare.

Pernilla Ekenståhl lyfter vikten av lärares lyhördhet för att kunna hjälpa studenter att hitta rätt i sin utbildningsväg. Ökad kommunikation mellan skolor kan hjälpa lärare att lotsa studenter som har driv men saknar målbild vidare i vävningens utbildningssystem.

På Almgrens Sidenväveri sitter de i en extraordinär situation då de just nu söker en lärling till sidenvävstolen men kan inte erbjuda en mästare. De efterlyser därför kunskap och kontaktnät. Andra röster kring lärlingsplatser hörs. För att synliggöra lärlingar behövs ett ökat nätverkande och öka kommunikationen mellan utbildningar och aktörer.

Tankar kring att områdets tydlighet bör förbättras lyfts och att arbetet med utredningen är välkomnat.

Att synliggöra sig på mässor för att bredda nätverket och sprida kunskap om vävområdet kan vara ett sätt att få fler ska hitta dit tidigare. En företagare beskriver att hon brukar finnas på gymnasie-mässor som representant för en förening. Samtidigt lyfts tankar kring

att det finns en föreställning om att verksamma inom vävområdet förväntas dela med sig av sin kunskap utan ersättning.

Fler tankar kring vikten av studentens egna driv. Förkunskaper i all ära, men drivet är det viktiga anser en del. Det är omöjligt för lärare att tolka studenters drömmar.

Moderator Mia Lindgren avrundar dagen med att poängtera vikten av utbildning och att det skapar möjligheter för nätverkande.

Anteckningar förda av **Pernilla Ekenståhl** 22 september 2022

